

JANE AUSTEN

Mănăstirea Northanger

Traducere din limba engleză de
ANCA FLOREA

Prefață de
DRAGOȘ ZETU

CLASICI AI LITERATURII

CAPITOLUL I

Nicio persoană care o întâlnește vreodată pe Catherine Morland în copilărie nu ar fi bănuțit că se născuse pentru a fi eroină. Situația ei familială, caracterul tatălui și al mamei, însă și propriile porniri erau împotriva ei. Tatăl ei era preot, dar nu era dezavantajat din această cauză și nici sărac, ba, dimpotrivă, părea să fie un ins onorabil, chiar dacă îl chema Richard – și nu fusese niciodată un bărbat arătos. Avea o avere considerabilă și, pe deasupra, două parohii; dar nu avea înclinația de a-și ține fiicele închise. Mama ei era o femeie înțeleaptă, bună din fire și, lucru și mai remarcabil, fusese înzestrată cu o constituție sănătoasă. Înainte de-a o avea pe Catherine, născuse trei băieți și, în loc să moară când a adus-o pe fetița pe lume, așa cum s-ar fi putut aștepta oricine, ea a continuat să trăiască – a născut încă șase copii și a apucat să-i vadă crescând în jurul ei, bucurându-se de o sănătate excelentă.

O familie cu zece copii, așadar acolo unde găsești suficiente capete, brațe și picioare, este întotdeauna considerată o familie frumoasă. Dar, în afară de asta, familia Morland nu prea avea cu ce să se mândrească, de vreme ce copiii erau destul de simpli, iar Catherine fusese și ea, o bună parte din viața ei, la fel de ștearsă ca toți ceilalți. Avea un trup slab și ciudat, o piele pământie, părul drept, închis la culoare, și niște trăsături puternice; cam atât putem spune despre ea. La fel de puțin înclinată spre eroism părea și mintea ei. Îi plăceau jocurile băiețești, iar dintre acestea, prefera crichetul, nu numai în detrimentul păpușilor, ci și al mulțor alte distracții îndrăznețe specifice copilăriei, cum ar fi: să

îngrijească un alunar, să hrănească un canar sau să ude trandafirii. Dar nu avea de fapt nicio înclinație pentru grădinărit, iar atunci când culegea flori, o făcea doar dintr-o plăcere răutăcioasă, sau, cel puțin, așa lăsa impresia, atât timp cât se îndrepta către florile pe care nu avea voie să le rupă. Acestea erau preferințele ei, și nici talentele nu-i erau mai remarcabile. Nu fusese niciodată capabilă să înțeleagă un lucru înainte de a-i fi explicat, iar câteodată nici măcar atunci, pentru că de cele mai multe ori nu era atentă și uneori dădea semne de prostie. Mama ei petrecuse trei luni ca s-o învețe să spună pe de rost *Ruga sărmanului*¹ și, până la urmă, sora ei mai mică, Sally, a fost în stare s-o recite mai bine decât ea. Catherine nu era tot timpul proastă, nici vorbă de așa ceva. Reușise să învețe fabula *Iepurele și prietenii săi*² la fel de repede ca oricare fată din Anglia. Mama sa și-ar fi dorit ca ea să învețe să cânte. Iar Catherine era convinsă că îi va plăcea, fiindcă obișnuia să zdrăngănească clapele bătrânei și uității spine. Așa că, la opt ani, a început să învețe. A studiat un an, după care n-a mai putut suporta, iar doamna Morland, care nu insista ca fetele ei să persevereze în activități pentru care era evident că nu au talent sau care le displac, i-a permis să renunțe. Ziua în care profesorul de muzică a fost concediat a fost una dintre cele mai fericite din viața lui Catherine.

Nici talentul ei pentru desen nu s-a dovedit superior. Cu toate acestea, ori de câte ori primea de la mama ei un plic sau punea mâna pe vreo bucată rătăcită de hârtie, se străduia atât cât putea, desenând case și copaci, găini și pui care semănau toate teribil între ele. Tatăl ei o învăța să scrie și să socotească, mama o

¹ *Ruga sărmanului*, în original *Beggar's Petition*, poem scris în 1766 de reverendul Thomas Moss, în care un bătrân nevoiaș îi cere ajutorul, printr-o scrisoare, prim-ministrului William Pitt (n. red.).

² În original, *The Hare and many Friends*, fabulă scrisă de John Gay, al cărei mesaj este că, atunci când ai prea mulți prieteni, există riscul să nu te poți baza pe niciunul dintre ei (n. red.).

învăța franceza, dar nu se dovedea talentată la niciuna dintre ele, așa că lipsea de la lecții cât putea. Ce fire ciudată și inexplicabilă! În ciuda pornirilor libertine pe care le manifestase încă de la vârsta de zece ani, nu avea nici sufletul, nici caracterul rău. Foarte rar se dovedea încăpățânată și certăreată. Era foarte drăguță cu cei mici, cu excepția unor rare momente de tiranie. Era gălăgioasă și sălbatică, ura curățenia și constrângerile, și nimic nu-i era mai drag pe lume decât să se rostogolească pe tapșanul verde din spatele casei.

Așa era Catherine Morland la vârsta de zece ani. Când a împlinit cincisprezece, aspectul fizic i s-a mai schimbat. A început să își pună părul pe moațe și să viseze la baluri. Tenul i s-a îmbunătățit, trăsăturile îi erau mai pline și a prins culoare, ochii i s-au însuflețit și întreaga ei ființă a căpătat valoare. Înclinația spre dezordine a fost înlocuită de pasiunea pentru podoabe, devenind pe cât de elegantă, pe atât de îngrijită. Avea acum ocazia să îi audă pe mama și pe tatăl său vorbind despre evoluția ei personală: „Catherine se face din ce în ce mai frumușică – azi e chiar drăguță!” erau vorbe care-i ajungeau din când în când la urechi. Și cât de plăcut era să audă asemenea cuvinte! Să ajungă aproape frumușică era, pentru o fată care fusese urâtă primii cincisprezece ani din viață, o izbândă cu mult mai mare și mai prețioasă decât pentru una care s-ar fi născut așa.

Doamna Morland era o femeie foarte bună și ar fi dorit să își vadă copiii făcându-și un rost în viață, dar, din cauza numeroaselor nașteri și a timpului acordat celor mici, fetele mai mari erau obligate să își poarte singure de grijă, așa încât Catherine, deși lipsită de trăsături eroice, ajunsese, la vârsta de paisprezece ani, să prefere crichetul, baseballul, călăritul și alergatul prin sat în locul cărților – cel puțin al celor de învățătură –, deși nu avea obiecții dacă acestea conțineau informații utile sau povești, și mai puțin reflecții teoretice. Dar, de la cincisprezece la șaptesprezece ani, ea s-a pregătit să devină eroină și a citit toate operele

necesare pentru a-și îmbogăți memoria cu citate ce s-ar fi putut dovedi folositoare și consolatoare pentru o viață plină de vicisitudini și întâmplări neașteptate.

De la Pope¹, a învățat să îi critice pe cei care „îndură batjocura și durerea”².

De la Gray³, a aflat că

Multe flori se nasc ca să se deschidă nevăzute,
Și să-și împrăștie mireasma în aerul pustiului⁴.

De la Thomson⁵ că

E o sarcină încântătoare
să înveți mințile tinere cum să crească⁶.

Iar de la Shakespeare a căpătat o mulțime de cunoștințe, printre care:

Pentr-un gelos, și-un fulg ușor ca vântul
E o dovadă tot atât de tare
Ca slova din scripturi⁷.

¹ Alexander Pope (1688–1744), poet și gânditor iluminist englez, a fost considerat unul dintre cei mai mari poeți ai secolului al XVIII-lea (n. tr.).

² Alexander Pope, *Elegie pentru memoria unei doamne nefericite* (n. tr.).

³ Thomas Gray (1716–1771), poet englez; lirica sa aparține momentului de tranziție de la clasicismul târziu la romantism (n. tr.).

⁴ Thomas Gray, *Elegie scrisă în curtea bisericii* (n. tr.).

⁵ James Thomson (1700–1748), poet și dramaturg britanic, precursor al romantismului (n. tr.).

⁶ James Thomson, *Primăvara* (n. tr.).

⁷ William Shakespeare, *Othello*, traducere de Ion Vinea, Univers, vol. 6, p. 449 (n. tr.).

sau:

Și-un uriaș ce moare nu încearcă
Un chin mai mare decât biata găză
Când în picioare o calcăm¹.

Și că tânăra îndrăgostită este asociată cu imaginea resemnării:

Iar chipul ei cel palid și pierit,
În gânduri negre cufundat, făcu
Din ea imaginea surâzătoare
A-ndureratei resemnări².

Nivelul la care ajunsese i se părea suficient – și în multe aspecte se descurca mai bine decât s-ar fi așteptat. Chiar dacă nu scria sonete, putea să le citească; și, chiar dacă n-ar fi făcut furori la un banchet cu un preludiu pentru pian compus de ea însăși, putea asculta fără mari eforturi interpretarea altora. Dar cel mai greu se descurca la mănăstirea pensulei – nu se pricepea deloc la desen – și n-ar fi putut nici măcar să schițeze un profil al iubitului ei, în care să-i poată fi recunoscut stilul. Aici chiar nu reușise să atingă cel mai înalt nivel al eroismului. Pentru moment, nu-și conștientiza carența, fiindcă nu avea vreun iubit căruia să-i deseneze portretul. Ajunsese la vârsta de șaptesprezece ani fără să fi văzut vreun tânăr care să îi stârnească emoție, să îi inspire o

¹ William Shakespeare, *Măsură pentru măsură*, traducere de Leon D. Levițchi, Univers, vol. 6, p. 628 (n. tr.).

² William Shakespeare, *A douăsprezecea noapte*, traducere de Mihnea Gheorghiu, Univers, vol. 5, p. 362; în epoca Renașterii, unul dintre personajele alegorice de pe monumentele funerare era Resemnarea, care reprezenta suferința celor rămași, fiind înfățișată de cele mai multe ori zâmbind (n. tr.).

pasiune adevărată sau să îi provoace admirația, chiar și într-o măsură limitată sau trecătoare. Ciudat lucru! Dar și lucrurile cele mai ciudate pot fi explicate dacă este examinată îndeajuns cauza acestora. Nu se afla prin apropiere niciun nobil, nici măcar un baronet. Nici printre cunoscuți nu aveau nicio familie care să fi crescut un băiat găsit din întâmplare în pragul ușii lor sau vreun tânăr cu origini necunoscute. Tatăl ei nu era tutorele niciunui băiat, iar moșierul parohiei lor nu avea copii.

Dar când o tânără trebuie să devină eroină, nici răutatea adunată a patruzeci de familii vecine n-ar putea să o împiedice. Ceva trebuie să se întâmple ca un erou să îi iasă în cale.

Domnului Allen, proprietarul celei mai importante moșii din apropierea satului Fullerton, aflată în districtul Wiltshire, în care locuia și familia Morland, i se prescriseseră cure de tratament în Bath, pentru a se îngriji de gută, iar soția sa, o femeie veselă, care o plăcea pe domnișoara Morland și care considera că, atunci când unei tinere nu îi ies în cale aventuri în satul ei, trebuie să le caute în altă parte, a invitat-o să îi însoțească. Domnul și doamna Morland s-au arătat de acord, iar Catherine a fost în culmea fericirii.